

Billed kunst neren

Fagblad for Billedkunstnernes Forbund ■ nr. 1 marts 2012

Tema: Herfra hvor vi står
– om kunstnervilkår i kommunerne

Det så du ikke på tv: En billedkunstners oplevelser bag kameraerne i »Vores Kunst«-projektet

På forsiden: Læs om resultaterne af ny levevilkårsundersøgelse blandt billedkunstnere

På arbejdsophold i 2012? Masser af residencies for billedkunstnere, tjek ansøgningsfristerne

Herfra hvor vi står, kan vi se os omkring

■ Af Tinne Delfs

Heldigvis er der en GPS i bilen, for jeg er langt ude på landet. Men allerede en kilometer efter motorvejsfrakørslen viser det sig, at jeg er på rette vej. Foran lægehuset i den lille by Bjergby står en rød granitskulptur, et karakteristisk fabeldyr, der kun kan være Claus Ørntofts.

Det sidste stykke kører man ad en blind grusvej, først gennem én, så gennem endnu en gård, og når vejen ender, holder man på Claus Ørntofts gårdsplads, der er fyldt op af glasfiber-skulpturer og fem betoncampingvogne fra et af ægtefællens og kunstnerkollegaen Marit Benthe Norheims tidligere projekter. Her i Mygdal har familien boet i over 15 år, og i mange af årene har de voksne kørt børn de syv kilometer til skole hver morgen.

Hvorfor vælger man at slå sig ned i den fjerneste afkrog af landet?

»Da jeg i sin tid siden solgte nogle skulpturer til Hjørring Kommune, havde jeg længe gået og flirtet med tanken om at komme væk fra Odense og få arbejdsro. Så da jeg pga. opgaven begyndte at komme heroppe, var der ikke langt til handling, den dag jeg tilfældigvis faldt over et nedlagt landbrug i Lendum 20 km. herfra,« fortæller Claus Ørntoft, mens han viser rundt på gården.

»Men det havde også noget at gøre med den måde, jeg blev kunstner på. Det gik pludselig hurtigt. Allerede da jeg gik på akademiet, vandt jeg Akademiraadets prisopgave og blev derefter indbudt til en konkurrence om en løsning i Odense, som jeg også vandt. Da jeg havde udført opgaven og bagefter stod i gågaden og kiggede på mine skulpturer ved Brandts Klædefabrik, tænkte jeg – nå, så er du billedhugger, hvad nu?»

I stedet for at »gå udad« og udnytte kickstarten og den åbne dør ind i kunstmiljøet, valgte han at »søge indad« mod ro og kontemplation. Og til det formål var gården i Lendum perfekt. Først flere år senere kom Marit Benthe Norheim til fra London, og de købte gården i Mygdal sammen.

»I udgangspunktet kom jeg efter refleksionen, men fandt det så voldsomt stimulerende at være heroppe, at jeg arbejdede i én lang euforisk tilstand de første to år, hvor jeg boede alene og var uden egentlig kontakt med omverdenen. Det var

»Jeg vil sgu tillade mig at stille spørgsmålstegn ved alt dette med centrum kontra udkant. Hvor er centrum på en kugle? Der hvor du står!« Mød billedhugger Claus Ørntoft i hans kunstneriske kraftfelt, oppe i Danmarks øverste, nordlige hjørne.

en periode, der gav mig så meget, og som jeg stadigvæk tager af,« siger Claus Ørntoft.

Men munketilværelsen holdt jo ikke i længden, og de observerende naboer begyndte efterhånden at opsøge den særne snegl, der stod ude på marken i alt slags vejr og hamrede løs på store sten.

»De kom til mig, og snart havde jeg en lille lokal fanklub, der tog med ud til afsløringer,« fortæller Claus Ørntoft og smiler, for han er taknemmelig for deres opbakning. Kunsten at mingle med fremmede mennesker mestrer han ikke.

Rum til fortællinger

Hvad giver stedet her dig i forhold til din kunst?

»Her er frem for alt plads. Vi har mange billige kvadratmeter at boltre os på både ude og inde.«

»Området som sådan påvirker ikke indholdet i skulpturerne, det er et andet sted, jeg henter mine fortællinger fra. Men landskabet heroppe har den særlige egenskab, at det både kan være alting og ingenting. Det kan være ladet og fuld af betydning, men også rungende tomt – fuldstændig befriet for historie og kunst. Jeg har brug for begge dele: historiens evige tilstedeværelse og friheden fra samme. Det her sted kan rumme mine fortællinger, og jeg vidste fra starten, at jeg ikke kunne stå med dem inde i en baggård i København. Lidt patetisk kan man sige, at jeg har fundet det rigtige rum at »føde« i, ligesom dyrene, de føder heller ikke hvor som helst,« siger han.

Strategi for overlevelse

Hvordan klarer man sig som kunstner så langt væk fra centrum, dvs. pengene?

Claus Ørntoft ser næsten lidende ud, før han svarer:

»Vi er proaktive.«

Ordet ligger ikke godt i munden og får ham til at skære en grimasse, men det er sådan, kunstnerægteparret Ørntoft-Norheim er. Altid i gang med noget, udadvendte, åbne og enga-

»Det er bare så provinsielt, at stå og glo mod horisonten for at finde ud af, hvor det sker, i stedet for at få det til at foregå, der hvor du er«

Foran atelieret ses bl.a. værket **Indadvendt stranding**, der var med på Sculpture by the Sea 2011. Foto: Tinne Delfs.

gerede i alle mulige kunstneriske sammenhænge i Danmark og i udlandet. Netværket er stort, og verden har fået øje på det kunstneriske kraftfelt i Mygdal.

Mens jeg var på besøg, blev der vinket farvel til en lille norsk delegation. For nylig havde bl.a. en kinesisk gallerist sammen med 15 kinesiske kunstnere fundet vej, tillige med en opkøber fra en dansk fond.

»Jeg vil sgu tillade mig at stille spørgsmålstegn ved alt dette med centrum kontra udkant. Da kineserne rejste her-til, sagde lederen af delegationen, at de troede, de var på vej til verdens ende, men at de opdagede, at de var ankommet til centrum. Ikke sandt? Hvor er centrum på en kugle? Der hvor du står!«

»Det er bare så provinsielt, at stå og glo mod horisonten for at finde ud af, hvor det sker, i stedet for at få det til at foregå, der hvor du er. Rent bortset fra at kunstmiljøet i store byer som London eller København kan være ligeså provinsielt som i en lille udkantsby. Provinsialitet handler ikke kun om geografi, det foregår for det meste i dit hoved. Vi har lige haft besøg af en lærer fra Royal Academy, og han syntes, det var fantastisk inspirerende at være her,« siger han og peger ned i jorden.

Vigtige ambassadører

Det er den engelske lærer ikke ene om. Mange mennesker kommer til gården i Mygdal, tiltrukket af kunsten og visionerne, som parret får realiseret. Begge arbejder i stor skala, Claus Ørntofts skulpturer vejer ofte omkring 10 ton stykket, og i de gamle udlænger er Marit Benthe Norheims medarbejdere i færd med at bygge et stort betonskib, der sammen med to andre skulpturskibe skal søsættes og sejle tværs gennem Europa. Mange er begejstrede for deres kunst og støtter dem, det varmer og giver blod på tanden:

»Forskellige mennesker har valgt at være vores ambassadører, simpelthen fordi de tror på det, vi laver. Det betyder meget, at de bruger deres indflydelse og peger på os,« siger han.

»Kunstmiljøet i store byer som London eller København kan være ligeså provinsielt som i en lille udkantsby. Provinsialitet handler ikke kun om geografi, det foregår for det meste i dit hoved«

Er gode ambassadører nok til at få økonomien til at hænge sammen?

»Nej, desværre ikke, vi bider da negle mange gange! Men vi har altid været enige om at træde på sømmet og komme over den næste pukkel – også de gange, hvor man naturligt ville trække i nødbremsen. Det er et moment, at vi har satset så benhårdt hele vejen igennem og f.eks. tog et lån i huset, da det var nødvendigt for at gennemføre et af mine projekter,« siger han og tilføjer »hvilket også var helt pip!«

Men Claus Ørntoft har altid troet på, at det er indholdet, det kommer an på – og at hvis det, man laver som kunstner, er godt nok, så bærer det før eller senere. I mellemtiden hører det bare med at være overset og fattig.

»Jeg tror, mange kunstnere deler denne naive og også farlige holdning, for man kan jo komme helt galt af sted,« konstaterer han og beskriver først sin og ægtefællens økonomiske situation som at hoppe panisk fra isflage til isflage, men så ændrer han formuleringen, for det er med tiden blevet en tilstand – mere flydende, som at gå på vandet.

»Du aner faktisk ikke, hvordan du gør det, men du ved med sikkerhed, at hvis du kigger ned og tvivler, så synker du,« siger han.

Har du aldrig fortrudt, at du ikke dengang valgte at blive i Odense?

»Joh, måske,« siger han tøvende, »det valg har da haft en pris...«

Et af dilemmaerne ved at bo i udkanten ligger i talemåden »ude af øje ude af sind« – også når det gælder f.eks. Statens Kunstfond, mener Claus Ørntoft, der gerne vil være i fred, men ikke glemmes.

På den anden side er han også bevidst om den kamp, der udkæmpes mellem kunstnerne om opmærksomheden og penge i de store byer, en kamp han alligevel ikke kan deltage i.

»Jeg kan ikke gebærde mig i det miljø på en naturlig måde, så valget var i virkeligheden ikke så svært for mig,« siger han.

Udendørs er der god plads til skulpturer og arbejde. Foto: Tinne Delfs.

Dronningens løver

Når medierne for tiden sværmer om Claus Ørntofts atelier, skyldes det den opgave, han har arbejdet med de sidste tre år. Nemlig gaven, som Dronning Margrethe fik overrakt i miniature og bronze på sin 70 års fødselsdag i 2010 – værket »3 løver og 9 hjerter«, der skal placeres i parken foran Marselisborg Slot i Aarhus. Dronningen havde selv ønsket en skulptur netop af Claus Ørntoft, i udgangspunktet en mindre opgave, men da ideen om at slippe alle tre løver og hjerterne fra rigsvåbenet løs i parken var fostret, var der ingen vej tilbage. Pengene skulle findes og blev det. Dronning Margrethe og Prins Henriks fond har bl.a. været medfinansierende.

Skulpturerne er typiske for Claus Ørntoft, der kalder sig selv et oldnordisk fund. Hans formsprog går tilbage til de romanske stensmestre og de danske granitkirker fra 1100-1200 tallet med deres døbefonde og portaler udsmykket med sæere mytologiske løveagtige dyr, fremmede og foruroligende, men alligevel genkendelige – i det mindste som følelse. Hvilket også er Claus Ørntofts hensigt med skulpturerne, de skal virke før ordet – selv på afstand.

»Det er min ambition at gå efter solar plexus. Ramme præcist med en dyb nonverbal fortælling, inden beskueren når at få paraderne op,« siger han.

Claus Ørntofts interesse for dyret og i dette tilfælde løven som sindbillede, skyldes, at den både repræsenterer de bundne opbyggelige kæmpekræfter og de løsslupne kaoskræfter. Hans dyr er generelt blevet mere dynamiske, og med årene er de lettet mere og mere fra jorden.

»Som ung havde jeg det princip, at der ikke skulle være noget slip mellem skulpturen og jorden, men med tiden er der kommet fart over feltet.«

Det tør siges. Dronningens løver er i den grad sluppet fri af rigsvåbenets fikserede ramme, og det skal nok gibbe i en og anden søndagsgæst, der ser de store dyr komme snigende gennem slotsparken.

Der er præcis 479 km. fra Amalienborg til Mygdal. En stor geografisk afstand i Danmark, ligesom forskellen på den skinnende kronebil ved siden af campingvognene og de grønsnskede skulpturer på gårdspladsen må have været ret synlig den dag i april sidste år, hvor Dronningen kørte den lange tur til Nordjylland for at bese sine løver.

Hvilken betydning tror du opgaven til Dronningen får for dig som kunstner?

»Synlighed! Flere opgaver, kan jeg håbe. Og mulighed for at fordybe mig og få ro til mit arbejde,« siger han og ser ud mod horisonten. Om ganske kort tid rejser han fra Mygdal til Kina, hvor kinesiske stenhuggere påbegynder arbejdet med Dronningens løver. ■

»Det her sted kan rumme mine fortællinger, og jeg vidste fra starten, at jeg ikke kunne stå med dem inde i en baggård i København«

Modsat side: Claus Ørntoft og hjælpere støber stående løve i glasfiber.
Foto: Marit Benthe Norheim.

Billedhugger Claus Ørntoft (født 1959) er uddannet fra Det Fynske Kunstakademis Billedhuggerskole i 1987.

www.orntoft.dk

Værket **3 løver og 9 hjerter** er bestilt som en gave til Dronning Margrethe på hendes 70 års fødselsdag. Værket er inspireret af rigsvåbenet og består af tre store granitløver samt ni hjerter i mørkerød granit, der lægges i græsplænen. **3 løver og 9 hjerter** forventes opsat i parken foran Marselisborg Slot i Aarhus i efteråret 2012.

